

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Aalborg Universitet

Ny dynamik i Danmarks yderområder

landdistrikter og landsbyer

Mogensen, Robert; Møller, Jørgen

Publication date:
2006

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Mogensen, R., & Møller, J. (2006). *Ny dynamik i Danmarks yderområder: landdistrikter og landsbyer*. Ny Thisted Kommune : Realdania.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

4 AKTØRER OG REDSKABER

Det er meget vigtigt, at kommunerne sætter fokus på landdistrikterne og tager stilling til den fremtidige udvikling. Vil vi dem, eller vil vi dem ikke? Der skal lægges op til, at det er en fortløbende proces, hvor borgerne inddrages. Kommunerne skal ansætte en koordinator, som kan "sparke nogle døre ind" og ikke tager et nej for et nej. Der skal skabes ejerskab omkring landdistriktspolitikken for både borgere, politikere og embedsmænd - for alle indgår i samarbejdet. Endelig skal der være en bedre koordinering mellem de forskellige ministerier indenfor landdistriktsudviklingen.

Lone Andersen, formand

Jeg vil støtte tanken om, at det er kommunerne og politikerne, der har førertrøjen på. Vi skal bruge kommuneplaner og kommuneplanstrategier noget mere. Der skal tages nogle politiske beslutninger.

Ellen Højgård Jensen, direktør

| Krik. Den fremtidige planlægning må inddrage de lokale aktører.

Vi er vidne til den største reform siden landboreformene. I 2005 blev der nedlagt 1100 kvægbesætninger. Det er tre om dagen. Det går lynende hurtigt. Det er vigtigt at få landmænd til at forstå begrebet planlægning, og det er vigtigt, at man i lokalområderne kommer ud af busken. Man burde omdøbe LAG – Lokale Aktions Grupper til KSI – Kom Så I gang!

Kræn Ole Birkkjær, landskonsulent

Svagheden ved kommuneplanlægningen er, at den er et redskab til at udforme nogle planer og lægge nogle problemstillinger frem. Så sker der ikke mere, hvis der ikke er nogen, der kommer med pengene. Handlingsdimensionen i kommuneplanen er svag.

Anker Lomann Hansen, lektor

Det handler om kvaliteter. Det kan være landskabskvaliteter, eller det kan være produktkvaliteter, som skal sikres og udvikles. Men det handler også om et lokalt engagement, hvor det er vigtigt med passion, "drive" og samarbejde. Landdistrikterne har det med at jamre. Men der skal nu engang en indsats til for at få anerkendelse.

Thorkild Ærø, forskningschef

Interessenter og aktører

Mange forskellige mennesker og institutioner har betydning for udviklingen af vore landdistrikter og landsbyer. Erfaringerne fra en undersøgelse om "Lokale Udviklingsprojekter" gennemført af Johansen og Aagård, CFUL, Syddansk Universitet, 2005 viser, at lokale initiativer kan føre til gode resultater, som i et længere udviklingsperspektiv dog ikke kan stå alene.

Forskellige steder – forskellige vilkår

Udviklingsarbejde i landdistrikter og landsbyer vil altid være afhængig af lokalsamfundenes størrelse og beliggenhed. Det gør en forskel, om et lokalsamfund ligger i 30 minutters pendlingsafstand fra Århus, eller om det ligger i et af landets yderområder med stor afstand til nærmeste større by og arbejdsmarked. I de centernære landdistrikter og landsbyer vil sociale aktiviteter og et engageret foreningsliv ofte være tilstrækkeligt til at gøre stedet attraktivt, hvorimod det i udkantsområderne også er nødvendigt at inddrage økonomiske og erhvervsmæssige overvejelser og initiativer, hvis stedet skal være tiltrækkende.

Den helt almindelige erfaring, at aktivitet skaber aktivitet, gælder også vore landdistrikter og landsbyer. Et lokalsamfund, hvor der ikke er et aktivt liv, er ikke attraktivt.

Erfaringerne fra forskningen i de danske landdistrikter viser overbevisende, at udviklingen sker i de landsbyer og lokalsamfund, hvor der er ressourcestærke mennesker tilstede, som evner at skabe et samarbejde mellem de offentlige myndigheder, erhvervslivet og ildsjælene. Den

norske landdistriktsforsker, Reidar Almås, har således påpeget, at succes i lokalt udviklingsarbejde kræver en "nødvendig trekant" af samarbejde mellem borgergrupper, kommunen og eksterne eksperter. Uden et sådant samarbejde vil projekterne før eller siden gå i stå. Men hvem er de forskellige samarbejdspartnere, og hvilken betydning har de?

Lokale aktører

Meget af det organisatoriske arbejde, der finder sted i vore landdistrikter og landsbyer udøves af ildsjæle. Langt hen ad vejen er disse måske landdistrikternes og landsbyernes væsentligste ressource. Ildsjælenes indsats kan rent faktisk være det incitament, der i sidste ende gør en forskel på om en landsby sygner hen eller udvikler sig som et levende og godt miljø (jf. Egelund og Laustsen *Skolenedlæggelse - Hvilken betydning har det for lokalsamfundet*, 2004).

Når lokalt udviklingsarbejde drives af ildsjæle, er det væsentligt at være opmærksom på, at det stærke fokus på sociale aktiviteter med manglende inddragelse af erhvervsudvikling, kan give problemer med at holde geisten i det lange løb. Et væsentligt element i en langsigtet udviklingsstrategi er således at fremme et godt klima for iværksættere.

Jordbrugerne spiller en central rolle, både som producenter, naturforvaltere og beboere på landet. Håndværkere, butiksdrivende og andre servicefag repræsenterer en anden betydende gruppe. Landboere, som pendler til et job i en større by, er måske den største beboergruppe

| *Bedsted. Lokale kræfter er afgørende for lokal udvikling.*

overhovedet. Endelig bor der en del pensionister og personer på overførelsesindkomst på landet.

Der findes en bred vifte af foreninger på landet, borgerforeninger, idrætsforeninger, kirkelige foreninger, organisationer og klubber. Herudover er der et udbud af forskellige skoleformer fra den almindelige folkeskole over fri- og efterskoler til højskoler af forskellig observans. Endelig opererer de Lokale Aktions Grupper, de såkaldte LAG'ere som en vigtig sparringspartner på kommunalt og mellemkommunalt niveau i udmøntningen af regeringens landdistriktsprogram.

Lokalpressen er en vigtig formidler, som kan annoncere og skabe interesser for de begivenheder, der finder sted på landet.

Formelle aktører

Den vigtigste samarbejdspartner for beboere og ildsjæle for at sikre udviklingen af landdistrikter og landsbyer er ubetinget kommunen. Kommunen varetager foruden sin myndighedsudøvelse en række drifts- og serviceopgaver af teknisk, social, undervisningsmæssig og kulturel art. Karakteren af disse opgavers varetagelse har afgørende betydning for livet på landet. Kommunen varetager herudover den fysiske planlægning i form af kommune- og lokalplanlægning samt udstedelse af miljøtilladelser, zone- og byggetilladelser. I forlængelse af den fysiske planlægning foretager kommunen tilsyn og anden myndighedskontrol.

De fem nye regioner skal i fremtiden udarbejde regionale udviklingsplaner, der vil komme til at indeholde et betydeligt element om landdistrikter og landsbyer. Den første ordinære udviklingsplan skal være vedtaget inden udgangen af 2007. Den regionale udviklingsplan er en strategiplan med visioner for udviklingen med tilhørende konkrete handlingsoplæg til realisering af visionerne.

Samtidig med indførelsen af den regionale udviklingsplan nedsættes vækstfora i de nye regioner. Et vækstforum har til opgave at udarbejde en regional erhvervsudviklingsstrategi med en tilhørende initiativpakke, der indgår som bilag i den regionale udviklingsplan. Både den regionale udviklingsplan, den regionale erhvervsudviklingsstrategi og initiativpakke vedtages af de nye regionsråd.

| Vestervig. Skolen er et vigtigt omdrejningspunkt i byens fortsatte udvikling.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet understøtter og appellerer løbende til de kommunale sammenslutninger om at udarbejde politikker for landdistrikterne. Ministeriet udgav således i 2003 bl.a. publikationen "Lokal Landdistriktspolitik – En vejledning til kommuner og amter". Herudover udarbejder ministeriet diverse analyser og redegørelser, bl.a. Landdistriktsredegørelsen i samarbejde med en række andre ministerier. Indenrigs- og Sundhedsministeriet varetager tillige den årlige udmøntning af landdistriktpuljen.

Økonomi- og erhvervsministeriet er ansvarlig for den regionale vækststrategi, hvis formål er at sikre en balanceret regional udvikling, således at alle egne af landet kan bidrage til væksten.

Miljøministeriet varetager den overordnede landsplanlægning, herunder udsendelsen af Landsplanredegørelsen, som udstikker regeringens mål for den fysiske planlægning af landet. Der udarbejdes en landsplanredegørelse efter hvert nyvalg til Folketinget.

Socialministeriet har ansvaret for administration og udmøntning af byfornyelsesloven vedrørende bygningsfornyelse og områdefornyelse.

Ministeriet for fødevarer, landbrug og fiskeri er en central aktør, når det drejer sig om fordeling af økonomisk støtte til aktiviteter og virksomheder på landet. I 2006 skal regeringens indstilling til forvaltning af det nye landdistriktsprogram for 2007-2013 besluttes.

Der findes en lang række centrale forsknings- og undervisningsinstitutioner, som i større og mindre udstrækning har fokus på udviklingen af landdistrikter og landsbyer, friluftslivet og naturen i det åbne land.

Andre aktører

Landdistrikternes Fællesråd er en paraplyorganisation for en række foreninger og organisationer, hvis interesser udspringer af at bo og leve på landet. Nedenstående landsdækkende organisationer er alle medlemmer af Landdistrikternes Fællesråd: Dagligbrugsen og Lokalbrugsen, Dansk Landbrug, Familiesektionen, Dansk Landbrug, Landboforeningerne, De samvirkende Købmænd, Familie og Samfund, 4H, Frie Bønder – Levende Land, Håndværksrådet, Kyst, Land og Fjord, Landboungdom, Landbrugsrådet, Landsforeningen af Landsbysamfund, Landsforeningen af Menighedsråd og Landsforeningen af Økosamfund.

Foruden beboere, jordbrugere og andre erhvervsdrivende samt de øvrige anførte interesser er der en sidste, men meget væsentlig gruppe brugere af det åbne land, som henter oplevelser og rekreation ved at færdes og opholde sig i naturen og landskabet. Denne gruppes interesser varetages bl.a. af følgende organisationer: Bygningskultur Danmark, Danmarks Naturfredningsforening, Forening til gamle bygningers bevaring, Friluftsrådet, Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur og endelig Turistrådet.

Nye regioner – nye kommuner

Den 1. januar 2007 vågner alle danskere op til en forandret offentlig sektor, hvor det nye, kommunale Danmarkskort med 5 regioner og 98 kommuner vil træde i karakter.

Strukturreformen og landområderne

Ser vi på opgavefordelingen efter 1. januar 2007 vil der ske afgørende og betydningsfulde ændringer for alle kommuner i Danmark, idet amterne bliver nedlagte og erstattet af 5 nye regioner, med en efterfølgende stor opgaveoverførsel fra amterne til kommunerne og staten. Kommunerne skal i fremtiden varetage et hovedansvar for planlægning og udvikling af landdistrikter og landsbyer, herunder udvikling af det kommunale serviceudbud samt beskyttelsen og benyttelsen af det multifunktionelle kulturlandskab til produktion, rekreation og bosætning.

Med kommunalreformen ophører regionplanlægningen. Men regionplanerne lever alligevel videre i en årrække, idet de er ophøjede til landsplandirektiver. Hvornår regionplanerne sættes helt ud af kraft afhænger af, hvornår kommunerne får vedtaget deres nye kommuneplangrundlag. Hvis alt går efter bogen, vil de nye kommuneplaner være godkendt inden udgangen af 2009.

I de nye kommuneplaner skal alle de traditionelle og velkendte emner fra regionplanerne være indarbejdet, som fx arealudlæg til byzoner og sommerhusområder, beliggenheden af større offentlige institutioner samt andre store trafikallæg, skovrejsningsområder, særligt værdifulde jordbrugsområder, bevaringsværdier og natur-

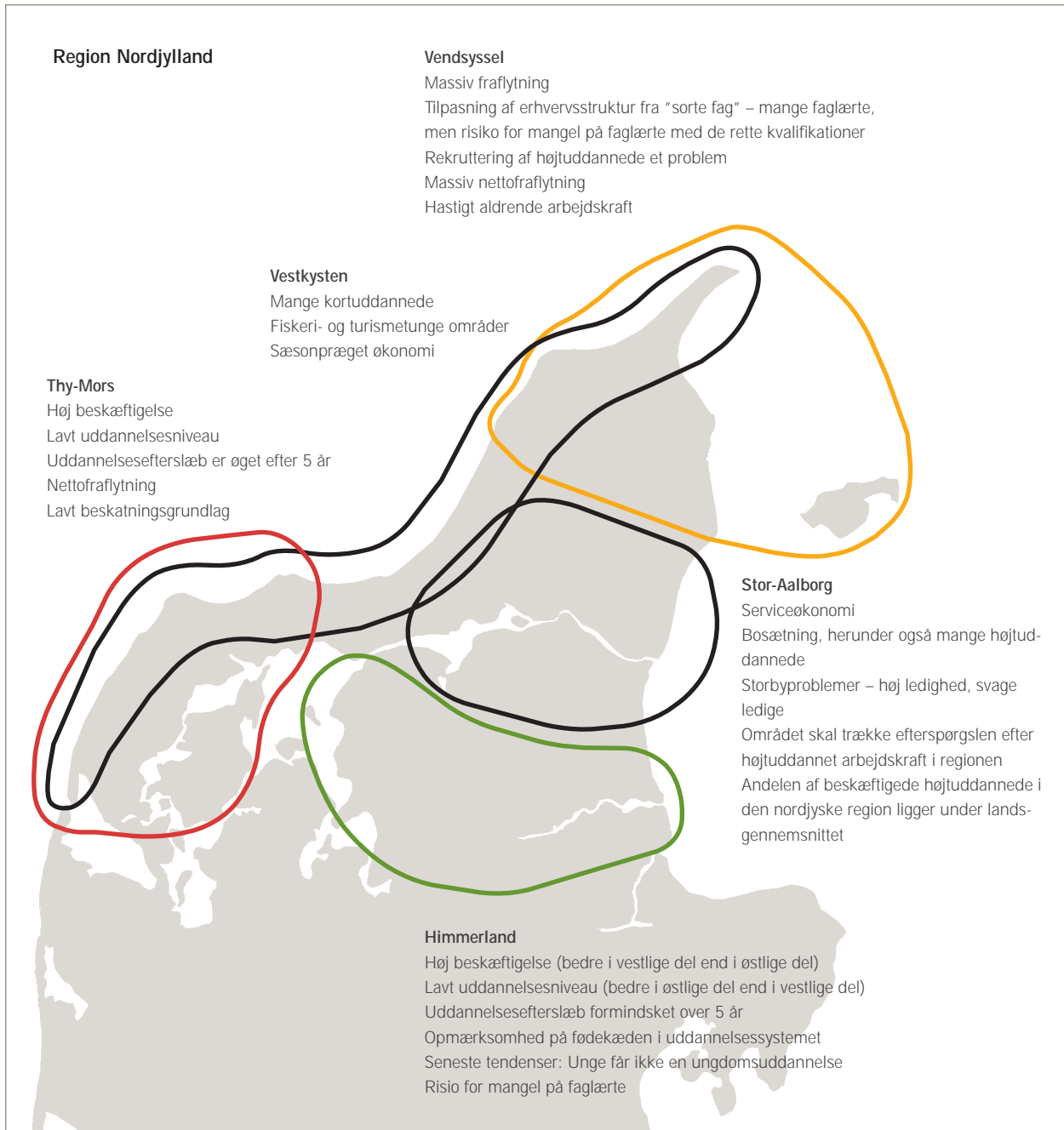
beskyttelsesinteresser. Landzonekompetencen ligger stadig hos kommunerne, som fik den overdraget fra amtskommunerne i 2002. Klagemulighederne forbliver uændrede hos Naturklagenævnet og det civile retsvæsen.

Hvis man sammenholder regionplanernes emneområder og landzonereglernes indhold og samtidig konstaterer, at der ikke er tale om nogen svækkelse på de indholdsmæssige krav i de øvrige arealregulerende love omkring naturens benyttelse og beskyttelse – så er den umiddelbare konklusion, at forvaltningen af det åbne land og landdistrikterne i fremtiden ikke vil ændre sig i nævneværdig grad. Der vil imidlertid blive tale om et større kommunalt råderum i forlængelse af et væsentligt samspil med statens planlægning, fx vedrørende Natura 2000 og vandmiljøet.

| Hunstrup. Planlægningen af landsbyerne er primært et kommunalt ansvarsområde.

| *Udviklingstendenser og udfordringer i Nordjylland. Illustration fra oplægget til Nordjydernes regionale Udviklingsplan.*

Udviklingspolitikken og nogle overordnede dele af landdistriktspolitikken placeres i de nye regioner og håndteres gennem vækstfora og landdistriktsstrategier i den nye plantype, den regionale udviklingsplan, også kaldet RUP.

Regionale udviklingsplaner

De regionale udviklingsplaner skal i langt højere grad end de gamle regionplaner operere på et strategisk niveau, og vil ikke indeholde bindende retningslinier for kommunernes fysiske planlægning. Oplæg til den første regionale udviklingsplan i Danmark blev udarbejdet for region Nordjylland i efteråret 2005. Oplægget er i mellemtiden lagt til side og den regionale udviklingsplan for Nordjylland forventes nu i lighed med de øvrige regioner først godkendt af regionsrådet inden udgangen af 2007.

Som noget helt nyt etableres der i hver region et såkaldt vækstforum. Et vækstforum består af en samling af udpegede, ikke-folkevalgte repræsentanter fra regionernes erhvervsliv, fagbevægelsen og uddannelsesinstitutionerne samt en række folkevalgte repræsentanter fra regionsrådet og kommunerne. De nye vækstfora skal udarbejde regionale erhvervsudviklingsstrategier i forlængelse af de regionale udviklingsplaner og i samspil med kommunale og tværkommunale erhvervsstrategier, fx kommunale landdistriktspolitikker. Deres virke retter sig imidlertid mod erhvervsudviklingen i hele regionen og ikke kun i forhold til landdistrikterne.

På det lokale plan er der også betydelige forandringer på vej. For at opnå økonomisk støtte fra

Fødevarerministeriets EU-finansierede Landdistriktsprogram 2007–2013 forudsættes det, at der i en "bottum up" model etableres en række LAG'er eller Lokale Aktions Grupper. LAG'erne, hvoraf der godt kan være flere i en kommune, ligesom de kan omfatte flere kommuner, skal udarbejde lokale strategier for landdistriktsudvikling. Det forudsættes, at de lokale LAG'er dannes i et netværk mellem virksomheder, foreninger, borgere og offentlige myndigheder, som kan være kommune, region og det regionale vækstforum.

Landsbyerne og kommunen

I de nye kommuner vil en af de absolut vigtigste og mest påtrængende planlægningsopgaver blive at etablere en samlet strategi for hele den nye kommune. Tidsterminerne er stramme, idet planstrategien og revisionsbeslutningen vedrørende kommuneplanen skal være besluttet senest 31. december 2007.

Det vil blive af stor betydning for landsbyerne og landdistrikterne, hvilken revisionsbeslutning der træffes i kommunen. Hvis en kommune vælger fuld revision af kommuneplanen, som vil være det mest nærliggende, skal der nødvendigvis også tages hul på debatten om fremtidens bymønster, den kommunale infrastruktur og servicepolitik. Man kan forudse, at en del byer vil få ændret deres bymønsterstatus og deres bestyknings med kommunal service i relation til de nye geografiske omstændigheder.

Der rejser sig mindst fire interessante spørgsmål i relation til kommunernes håndtering af land-

distrikterne i en planlægnings- og udviklings-sammenhæng:

- Hvordan skal landdistrikternes og de små landsbyers politiske indflydelse organiseres?
- Hvordan skal samspillet mellem de obligatoriske LAG'er, de frivillige landsbyorganisationer samt den statslige og regionale landdistriktspolitik organiseres?
- Hvordan kan den almindelige, kommunale planlægning med dens rutiner, processer og planer spille positivt sammen med landsbylivets ildsjæle og deres særegne organisationsformer, rutiner og måder at gøre tingene på?
- Hvordan sikrer man, at ildsjælenes engagement bevares i en tid med store organisatoriske og geografiske omrydninger og formuleringer af nye planstrategier for landdistrikternes og landsbyernes fremtid?

Som det fremgår af ovenstående vil der samlet set for landdistrikternes vedkommende blive tale om en ny og forholdsvis kompleks situation med mange krydsende interesser, interessenter og aktører. Det spændende og den helt store udfordring bliver at få alle disse nye og uprøvede organisationer til at spille sammen med den styrkede kommunale planlægning, med planstrategier og nye kommuneplaner med hovedstruktur, retningslinjer, rammedel og efterfølgende lokalplaner.

Den fysiske planlægning og landsbyerne
Hele det danske plansystem og administrationen af byggelovgivningen er bygget således op, at det kommunale niveau også efter 1. januar 2007 er hovedansvarlig for den offentlige ind-

sats for bevaring, genopretning og udvikling af landsbyernes fysiske miljø. Der er i forbindelse med kommunalreformen ikke sket de store ændringer i kommunernes muligheder for at varetage disse opgaver.

Lokalplaninstrumentet, som med bebyggelsesregulerende bestemmelser kan regulere både nybyggeri og ombygninger ned i de mindste detaljer omkring materialer, farver, højder osv., er fortsat kommunernes stærkeste plandokument. Ikke-obligatoriske plantyper og dokumenter, som fx landsbyplaner, udviklingsplaner, kommune- og kulturmiljøatlas, der kortlægger fredede og bevaringsværdige bygninger og miljøer, er et godt supplement til det daglige arbejde.

Så tidlig som i 1989 beskæftigede Statens Byggeforskningsinstitut sig med problemstillingen om den fysiske planlægning og byggesagsbehandling i de mindre kommuner (jf. Groth og Møllgaard *Fysisk planlægning i mindre kommuner*, SBI, 1989). En af instituttets hovedkonklusioner var, at planlægning er vigtig, men at også den daglige administration og byggesagsbehandling er af stor betydning for det fysiske miljø i landsbyerne. Især hvis der også kunne blive plads til en vejledningsindsats omkring den arkitektoniske og kulturhistoriske kvalitet.

I foråret 2006 har Kulturarvsstyrelsen igangsat en helt ny internetbaseret database for fredede og bevaringsværdige bygninger. Den landsdækkende database er tænkt som en hjælp i forbindelse med kommunernes bevaringsplanlægning og byggesagsbehandling.

Lovgivning og støtteformer

Der er fem vigtige love, der regulerer forholdene i landdistrikter og landsbyer: Planloven, Naturbeskyttelsesloven, Lov om bygningsfredning og bevaring, Byfornyelsesloven og støtte-lovgivningen, herunder landdistriktsprogrammet. Men også anden lovgivning som fx Folkeoplysningsloven, har stor betydning for kultur- og fritidslivet på landet.

Arealorienteret planlægning

Planlovens formål er at sikre, at den sammenfattende planlægning forener de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen, og at værne landets natur og miljø, så samfundsudviklingen sker på et bæredygtigt grundlag både i forhold til borgernes livsvilkår og bevarelsen af dyr og planter.

Planloven inddeler landet i byzoner, sommerhusområder og landzoner. Landzoner er de områder, der ikke er udlagt til byzone eller sommerhusområde. I landzoner må der ikke uden en landzonetilladelse fra kommunalbestyrelsen foretages udstykning, opføres ny bebyggelse eller ske ændring i anvendelsen af bestående og ubebyggede arealer.

Planloven indeholder dog en række undtagelsesbestemmelser, hvortil der ikke kræves kommunal tilladelse. Blandt andet i forbindelse med udstykning og byggeri med relation til jordbrugs- erhvervet, anvendelse af helårsboliger til fritidsformål og vedrørende brug af overflødige landbrugsbygninger til håndværks- og industriformål, mindre butikker, lager og kontor.

Naturbeskyttelsesloven har til formål at beskytte naturen med dens bestand af vilde dyr og planter tillige med deres levesteder og de landskabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier. Naturbeskyttelsesloven har endvidere til formål at forbedre, genoprette eller tilvejebringe områder, der er af betydning for vilde dyr og planter og for landskabelige og kulturhistoriske interesser.

Naturbeskyttelsesloven angiver bestemmelser for en række naturtyper, hvor der ikke må foretages ændringer udover almindelige vedligeholdelse. Det drejer sig om heder og moser, strandenge og strandsumpe, ferske enge og overdrev samt visse søer og vandløb. Loven omfatter endvidere beskyttelsesbestemmelser for sten og jorddiger, klitfredede arealer, fortidsminder og kirker, strande, skove, søer og åer. Endelig har Naturbeskyttelsesloven til formål at give borgerne adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet i øvrigt.

Bygnings- og kulturelt orienteret planlægning
Formålet med bygningsfredningsloven er at sikre landets ældre bygninger som har arkitektonisk, kulturhistorisk eller miljømæssig værdi. Herunder bygninger, der belyser bolig-, arbejds- og produktionsvilkår og andre væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling.

Kulturministeren kan frede bygninger, som er over 50 år gamle. Uanset alder kan bygninger dog fredes, når det begrundes med særlige omstændigheder. I det omfang en bygnings umid-

| Vilsund. Naturområde reguleret af arealorienteret planlægning.

delbare omgivelser er en del af den samlede bevaringsværdige helhed, kan fredningen tillige omfatte disse omgivelser. Bevaringsværdige bygninger er ikke omfattet af samme beskyttelsesbestemmelser som fredede bygninger. Bevaringsværdige bygninger må imidlertid ikke nedrives, medmindre kommunalbestyrelsen ikke nedlægger forbud herimod.

Ministeren lægger vægt på, at bygninger, der beskyttes, får en hensigtsmæssig funktion, under hensyntagen til deres særlige karakter og mulighed for at tjene til deres opretholdelse på længere sigt. Kulturministeriet yder vejledning med henblik på at sikre, at frednings- og bevaringsinteresserne tilgodeses i administrationen af planloven, byfornyelsesloven og tilsvarende lovgivning.

Kommunalbestyrelsen skal efter Lov om byfornyelse og udvikling af byer medvirke til at igangsætte udvikling og omdannelse af problemramte byer og byområder, der gør dem attraktive for bosætning og privat investering. Byfornyelsesloven kan anvendes såvel i store som små byer, herunder i landsbyer.

Kommunalbestyrelsen skal endvidere medvirke til at styrke grundlaget for private investeringer i problemramte byområder gennem en koordineret og integreret indsats, som skal rette sig mod hele området gennem boligsociale og område-mæssige foranstaltninger og gennem istandsættelse af boliger og bygninger samt etablering og forbedring af friarealer. Udenfor sådanne problemramte områder skal kommunalbestyrelsen

medvirke til at skabe velfungerende boliger og byområder gennem istandsættelse og ombygning af boliger, der er væsentligt nedslidte, samt etablering og forbedring af friarealer.

Kultur- og fritidsaktiviteter

Udover love, der har betydning for arealudnyttelsen, naturbeskyttelsen, bygningsbevarelsen og bolig- og områdestandarden, har love, der giver muligheder for støtte til kulturelle aktiviteter stor betydning for bosætningen i landdistrikter og landsbyer.

Folkeoplysningsloven indeholder elementer, som kan bidrage til at udvikle det kulturelle liv på landet. Loven har til formål at sikre, at der ydes kommunalt tilskud og lokaleanvisning til folkeoplysende aktiviteter i form af voksenundervisning i aftenskoler, daghøjskoler og aktiviteter i det frivillige foreningsliv for børn og unge under 25 år. Herudover er der i nogle kommuner tilskudsmulighed til seniorer over 60 år.

EU programmer

Udviklingen i EU's fælles landbrugspolitik er de sidste tyve år gået i retning af mere miljøorienterede støtteordninger. Med det nye landdistriktsprogram, som træder i kraft pr. 1. januar 2007 bliver reglerne for landbrugsstøtte lagt fuldstændig om, således at en del af støtten vil blive brugt til at styrke landdistrikter og landsbyer, der er uden direkte tilknytning til landbruget. Dermed tages endnu et vigtigt skridt væk fra produktionsstøtte hen imod en mere bredspektret støtte til landdistrikterne.

Regeringen har udmeldt følgende overordnede målsætninger for det kommende danske landdistriktsprogram:

- Øget beskæftigelse for befolkningen i landdistrikterne – job inden for rimelig afstand, iværksættere, hjemmearbejde
- Bedre konkurrenceevne i fødevarer- og skovsektoren – ny teknologi, kompetenceudvikling, jordbrugerens nye rolle, viden og innovation
- Bæredygtige landskaber, varieret natur og sundt miljø – rent miljø og rig natur
- Attraktive levevilkår – service, natur, fællesskab, IT og lokalt engagement.

Efter godkendelse af den nationale strategi i EU vil de endelige nationale programmer blive udarbejdet og iværksat per 1. januar 2007. I godkendelsesperioden opbygges de forskellige organisationer til håndtering af programmerne. I samme periode vil mange nationale puljer blive ændret, således de kan understøtte strategierne og virke som medfinansiering af programmet.

Lokale Aktions Grupper

I forbindelse med udmøntningen af landdistriktsprogrammet er det besluttet, at LEADER+ metoden, det vil sige "bottum up" princippet skal bringes i anvendelse gennem nedsættelse af Lokale Aktions Grupper, også kaldet LAG'er. LAG'erne skal nedsættes i alle landdistrikter og ikke kun i de problemfyldte, som det tidligere har været tilfældet. De nye LAG'er skal udarbejde strategiske indsatsplaner for deres geografiske virkeområde for at fremtidige lokale projekter kan opnå støtte. Det gælder også de bynære

landdistrikter. Det er uafklaret hvor store midler, der vil kunne administreres lokalt. Det eneste, der ligger fast i den forbindelse, er, at LEADER+ aktiviteterne skal disponere over mindst 5% af de samlede midler.

LAG'erne skal nedsættes efter samme principper som ved tidligere programmer, hvor minimum 1/3 af medlemmerne udpeges eller vælges via de frivillige "græsrodder". Minimum 1/3 udpeges fra erhvervslivet og maksimalt 1/3 fra offentlige instanser. LAG'erne skal udarbejde en lokal udviklingsstrategi, en plan for deres indsatsområde i programperioden. Denne strategi eller indsatsplan vil danne ramme for, hvilke projekter der kan nyde fremme og dermed opnå støtte. LAG'erne vil i programperioden blive den enhed der indstiller projekterne til bevilling. Det er de kommende storkommuner der skal tage stilling til om de vil indgå i det nye landdistriktsprogram og dermed dem der skal tage initiativ til nedsættelse af lokale aktionsgrupper.

| *Snedsted. Formelt og mere uformelt foreningsliv trives omkring idrætsanlæggene.*

